

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การประกอบธุรกิจในปัจจุบันมักจะดำเนินการในรูปของบริษัท โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ บริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (บริษัทเอกชน) และ บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 (รวมทั้งบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่แปรสภาพมาเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ด้วย) ซึ่งบริษัทจะกระทำการต่างๆ ได้ก็โดยอาศัยบุคคลธรรมดากระทำการแทน ผู้ทำการแทนคือ กรรมการของบริษัท ซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนของบริษัท เป็นผู้แสดงความประสงค์ของบริษัท¹ แต่กรรมการของบริษัทก็คงมีอำนาจหน้าที่จัดการงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายและวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ ตลอดจนถึงปฏิบัติตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น

ในการดำเนินกิจการของคณะกรรมการนั้นต้องเป็นไปในลักษณะของหมู่คณะร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติด้วยความจำเป็นทางธุรกิจ (Business Requirement) คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือตั้งอนุกรรมการจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมการ เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้ เว้นแต่ในบางบริษัทที่ไม่ประสงค์จะให้คณะกรรมการมอบอำนาจดังกล่าวได้จะต้องระบุไว้ในข้อบังคับ คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายนี้มักเรียกกันว่า “คณะกรรมการบริหาร” คณะกรรมการบริหารที่มีคณะกรรมการของบริษัท โดยหลักจะมอบหมายให้กรรมการผู้จัดการ (Managing Director) โดยในทางปฏิบัติกรรมการผู้มีอำนาจบริหารมักได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้น หรือที่ประชุมคณะกรรมการของบริษัท (หากข้อบังคับเปิดช่องให้อำนาจคณะกรรมการไว้) ให้เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท (Authorized Directors) และบุคคลภายนอกที่ประสงค์จะติดต่อลงนามหรือเข้าทำนิติกรรมสัญญา กับบริษัทสามารถตรวจสอบจำนวนหรือรายชื่อของกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน บริษัทได้จากหนังสือรับรองของบริษัทที่จดทะเบียนไว้กับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (2535, 8 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109, ตอนที่ 42. มาตรา

กรรมการทุกคนไม่ว่าจะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจบริหาร (Executive Directors) ในฝ่ายจัดการ หรือกรรมการผู้ไม่มีอำนาจบริหาร (Non-Executive Directors) ในคณะกรรมการของบริษัทต่างมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (Duty of Loyalty) และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท (Duty of Care) และต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นที่ไปตามกฎหมายทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง และกรรมการทั้งหมดทุกคน ไม่ว่าจะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจบริหารหรือกรรมการผู้ไม่มีอำนาจบริหารซึ่งมีตำแหน่งอยู่ในบริษัทในขณะที่ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น เนื่องจากการกระทำหรือไม่กระทำตามกฎหมาย ก็จะต้องรับผิดชอบโดยอาจแบ่งได้เป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง และความรับผิดชอบทางอาญา

ในส่วนความรับผิดชอบทางแพ่งนั้น ถ้าการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นเป็นเหตุให้บริษัทมหาชนได้รับความเสียหาย บริษัทสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการคนนั้นได้ ในกรณีที่บริษัทไม่เรียกร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจะแจ้งเป็นหนังสือให้บริษัทดำเนินการเรียกร้องก็ได้ หากบริษัทไม่ดำเนินการตามที่ผู้ถือหุ้นนั้นแจ้ง ผู้ถือหุ้นนั้นๆ จะนำคดีขึ้นฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนบริษัทก็ได้ หรือถ้าการกระทำหรือละเว้นการกระทำนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจะขอให้ศาลสั่งระงับการกระทำดังกล่าวก็ได้ ซึ่งหากเป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ถือหุ้นจะขอให้ศาลสั่งให้กรรมการคนนั้นออกจากตำแหน่งก็ได้² อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า กรรมการจะต้องรับผิดชอบไป กรรมการที่มีได้กระทำความผิดสามารถจะพิสูจน์ได้ว่า (1) ตนมิได้ร่วมกระทำกิจการนั้นๆ หรือกิจการดังกล่าวได้กระทำไปโดยมิได้อาศัยมติของที่ประชุมคณะกรรมการ แต่เป็นการกระทำของกรรมการบางคนโดยเฉพาะ และ (2) ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการโดยให้จดคำคัดค้านนั้นไว้ในรายงานการประชุมคณะกรรมการ หรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานที่ประชุมภายใน 3 วัน นับแต่สิ้นสุดการประชุมแล้ว³ กรรมการก็จะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบดังกล่าวได้ นอกจากนี้ กรรมการยังต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดขึ้นแก่ผู้ถือหุ้นและบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับบริษัทในกรณีดังต่อไปนี้

² พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535.(2535, 8 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109, ตอนที่ 43. มาตรา 85.

³ แหล่งเดิม. มาตรา 92.

(1) การแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความอันควรต้องแจ้งเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทในการเสนอขายหุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารการเงินของบริษัท

(2) การแสดงข้อความหรือลงรายการในเอกสารที่ยื่นต่อนายทะเบียน โดยข้อความหรือรายการนั้นเป็นเท็จ หรือไม่ตรงกับบัญชี ทะเบียน หรือเอกสารของบริษัท

(3) การจัดทำบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุน รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น หรือรายงานการประชุมคณะกรรมการอันเป็นเท็จ

ทั้งนี้ เว้นแต่กรรมการคนนั้นจะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านเหมือนในกรณีข้างต้น⁴

สำหรับการฝ่าฝืนของกรรมการคนหนึ่งซึ่งปฏิบัติหน้าที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต (Duty of Loyalty) หรือไม่ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท (Duty of Care) หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทแล้ว กรรมการอื่นๆ ของบริษัทมหาชนจะต้องเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบร่วมกันในกรณี

1. การเรียกให้ผู้จองหุ้นชำระเงินค่าหุ้น หรือโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินให้แก่บริษัท โดยไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

2. การนำเงินค่าหุ้นไปใช้จ่ายหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ได้รับชำระเป็นค่าหุ้นของบริษัทโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

3. การดำเนินการใดๆ โดยฝ่าฝืนมาตรา 85 ที่ทำให้บริษัทได้รับความเสียหายหรืออาจได้รับความเสียหาย

4. การให้กู้ยืมเงินแก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทโดยฝ่าฝืนมาตรา 89

5. การจ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่กรรมการบริษัทจะกระทำมิได้เว้นแต่เป็นการจ่ายค่าตอบแทนตามข้อบังคับบริษัท

6. การจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยฝ่าฝืนกฎหมาย (มาตรา 1415 หรือมาตรา 118)

7. การไม่จัดทำหรือเก็บรักษาบัญชี ทะเบียนหรือเอกสารของบริษัทตามที่กฎหมายกำหนด

ส่วนบริษัทเอกชนถ้าหากกรรมการกระทำความผิดที่ทำให้เกิดความเสียหาย กรรมการผู้นั้นต้องรับผิดชอบต่อบริษัท เว้นไว้แต่ว่าการที่ทำให้เกิดความเสียหายนั้น กรรมการได้ทำไปโดยได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ กรรมการผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิด ไม่ว่าต่อบริษัทหรือต่อผู้ถือหุ้นที่ได้อนุมัติ

⁴ แหล่งเดิม. มาตรา 35.

ตามมาตรา 1170 ส่วนผู้มีอำนาจฟ้องให้กรรมการรับผิดชอบบริษัท ได้แก่ ตัวบริษัทเอง หรือผู้ถือหุ้น คนใดคนหนึ่ง หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท ตามมาตรา 1169⁵ สำหรับการฝ่าฝืนของกรรมการคนหนึ่งซึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต (Duty of Loyalty) หรือไม่ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท (Duty of Care) หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทแล้ว กรรมการอื่นๆ ของบริษัทเอกชนจะต้อง เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบร่วมกันในมาตรา 1168 วรรค 2 กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในกรณีไม่ ปฏิบัติดังนี้

1. การใช้เงินค่าหุ้นนั้น ได้ใช้กันจริง (ผู้ถือหุ้นรายนั้น ไม่ได้ใช้ แต่กรรมการกลับไป ลงทะเบียนผู้ถือหุ้นว่า ได้ใช้แล้ว)
2. จัดให้มีและเก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เรียบร้อย
3. การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้เป็นไปโดยถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้
4. บังคับการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่ประชุมใหญ่

สำหรับเหตุผลที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ดังกล่าวแก่กรรมการ เพราะถือว่ากรรมการคือ บุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ถือหุ้นให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนในการบริหารกิจการ บริษัท และเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของบริษัทที่กำหนดอยู่ใน หนังสือบริคณห์สนธิ ดังนั้นผู้ที่เป็นการจึงมีภาระหน้าที่เป็นพิเศษในการทำหน้าที่ของตน หลักกฎหมายในเรื่องนี้เป็นมาตรการในการให้ความคุ้มครองแก่บริษัทและผู้ถือหุ้น โดยกำหนดหน้าที่ ของกรรมการและข้อห้ามเพื่อใช้บังคับให้กรรมการ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในฐานะผู้แทน (Representative) หรือเสมือนเป็นตัวแทน (Quasi-Agent) ของบริษัทต้องรับผิดชอบต่อบริษัทหรือ ผู้ถือหุ้นของบริษัทเป็นกรณีพิเศษ ดังนั้นผู้ที่เข้าไปเป็นกรรมการในบริษัทใดจะต้องคอยตรวจสอบ และกำกับดูแล (check and monitor) การปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างกรรมการด้วยกันเองว่ามีความไว้วางใจได้เพียงใด มิฉะนั้น เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นก็เป็นเรื่องที่กรรมการทั้งหลายต้องรับผิดชอบ ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่บริษัทได้รับความเสียหายแต่กรรมการมิได้กระทำผิดหน้าที่อันใด กล่าว คือ กรรมการผู้นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ โดยวินิจฉัยปัญหาด้วยความระมัดระวังรอบ คอบและมีเหตุผลบนพื้นฐานทางธุรกิจของบริษัท ตลอดจนได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัทเป็น อย่างดีแล้วหากเกิดความผิดพลาดขึ้นเพราะเหตุอื่นที่ไม่อาจคาดหมายได้ บริษัทหรือผู้ถือหุ้นในกรณี ที่บริษัทไม่ยอมเรียกร้องก็จะเอาผิดกับกรรมการหาได้ไม่ เพราะกรรมการมิใช่เป็นผู้รับประกันว่า ความเสียหายจะไม่เกิดขึ้นกับบริษัท ซึ่งเป็นไปตามหลักเรื่องการวินิจฉัยทางการค้า (Business

⁵ สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และสาทรน รัตนไพจิตร. (2548). ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หุ้นส่วนบริษัท. (พิมพ์ครั้งที่ 10). หน้า 224.

Judgement Rule) สำหรับความรับผิดทางอาญานั้น โดยทั่วไปแล้ว หากกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษ “นิติบุคคล”(บริษัท) โดยตรงว่าเป็นผู้รับผิดทางอาญาแล้ว บุคคลธรรมดาที่เป็นกรรมการของนิติบุคคลย่อมไม่อาจจะเป็นผู้กระทำผิดโดยตรงได้อีก⁶

ส่วนการฝ่าฝืนของกรรมการคนหนึ่งซึ่งปฏิบัติหน้าที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต (Duty of Loyalty) หรือไม่ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท (Duty of Care) หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทแล้ว กรรมการผู้นั้นต้องรับผิดชอบเฉพาะตัวของกรรมการได้แก่

1. หน้าที่ใช้ความเอื้อเพื่อสอดคล้องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบการด้วยความระมัดระวัง
2. หน้าที่จัดการงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

เหตุผลที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ดังกล่าว เพราะถือว่า กรรมการ คือนิติบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ถือหุ้นให้เป็นเสมือนตัวแทนในการบริหารกิจการบริษัท เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของบริษัท ดังนั้นผู้ที่เป็นกรรมการจึงมีภาระหน้าที่เป็นพิเศษในการทำหน้าที่ของตน หลักกฎหมายในเรื่องนี้เป็นมาตรการในการให้ความคุ้มครองแก่บริษัทและผู้ถือหุ้น โดยวางกำหนดหน้าที่ของกรรมการและข้อห้ามเพื่อใช้บังคับให้กรรมการซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในฐานะผู้แทนหรือเสมือนตัวแทนของบริษัทต้องรับผิดชอบต่อบริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตามมีกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้กรรมการต้องรับผิดทางอาญาซึ่งหากพิจารณาตามกฎหมายต่างๆ แล้ว จะพบว่ามีการบัญญัติอยู่ 2 ลักษณะ คือ

(1) กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลต้องรับผิดทางอาญาโดยตรง กรณีนี้กฎหมายจะบัญญัติให้กรรมการของนิติบุคคลต้องมีความรับผิดโดยไม่มีเชื่อมโยงกับความรับผิดทางอาญาของตัวนิติบุคคลเองแต่อย่างใด เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาตรา 306 ซึ่งบัญญัติเอาโทษกับผู้ดำเนินงานของนิติบุคคลที่กระทำการทุจริตในลักษณะฉ้อโกงประชาชน หรือกรณีตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ มาตรา 40 ที่บัญญัติในลักษณะความผิดฐานโกงเข้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา จะสังเกตได้ว่า กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลต้องรับผิดทางอาญาโดยตรงนี้ จะเป็นความผิดที่มีลักษณะความผิดเช่นเดียวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือเป็นการที่ผู้บริหาร หรือกรรมการ

⁶ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล . (2539). ความรับผิดทางอาญาของผู้บริหารกิจการทางแพ่งและทางอาญา. หน้า 40.

นิติบุคคลกระทำการทุจริต⁷ นอกจากนั้นแล้ว กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาในลักษณะเช่นนี้ มิได้ลงโทษเฉพาะ “ผู้แทนนิติบุคคล” เท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริหารนิติบุคคลอื่นๆ ด้วย เช่น ผู้บริหารนิติบุคคล , ผู้จัดการของนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคล , บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ซึ่งอาจไม่ใช่ผู้แทนนิติบุคคลก็ได้

(2) กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลรับผิดชอบทางอาญาโดยเชื่อมโยงกับความผิดทางอาญาของนิติบุคคล สำหรับการบัญญัติให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญาเช่นนี้ จะมีลักษณะของการบัญญัติอยู่ 3 ประเภท คือ

2.1 บัญญัติว่า การที่จะให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลรับผิดชอบทางอาญากรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำผิดนี้ จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ากรรมการนั้นบุคคลนั้นมีส่วนผิดอยู่ด้วย การบัญญัติเช่นนี้ แสดงว่า หากต้องการลงโทษผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลแล้ว จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้บริหารนิติบุคคลมีส่วนผิดด้วย แต่ไม่ใช่หน้าที่ผู้บริหารนิติบุคคลจะพิสูจน์เพื่อ ให้ตนเองต้องพ้นผิดแต่อย่างใด

2.2 การบัญญัติให้ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญาโดยข้อสันนิษฐาน แต่ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลนั้นอาจหลุดพ้นความรับผิดได้ หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำเท่านั้น ซึ่งการบัญญัติเช่นนี้แสดงว่าหากผู้บริหาร หรือกรรมการประสงค์จะได้ตนพ้นผิดก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือกรรมการผู้นั้นจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด⁸

2.3 นอกจากนั้นยังมีบางกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้บริหารหรือกรรมการนิติบุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญาโดยไม่มีข้อแก้ตัวเลย ซึ่งเป็นความรับผิดเด็ดขาดไม่มีทางที่จะพิสูจน์ให้พ้นความรับผิดเลย⁹

ความรับผิดทางอาญาของผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กรณีที่ผู้บริหาร หรือกรรมการนิติบุคคลจะต้องรับผิดเพราะข้อสันนิษฐานของกฎหมาย หรือความรับผิดเด็ดขาดไม่มีทางที่จะพิสูจน์ให้พ้นความรับผิดเลยนั้น ย่อมไม่เป็นธรรมต่อกรรมการผู้ไม่มีอำนาจบริหาร (Non-Executive Directors) เนื่องจากกรรมการพวกนี้ ไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจใน

⁷ พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499. (2549,15 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 95, ตอนที่ 172 (ฉบับพิเศษ). มาตรา 41.

⁸ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535, มาตรา 92, 94.

⁹ พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499, มาตรา 24.

การจัดการนิติบุคคล การแสดงเจตนาหรือการกระทำของนิติบุคคลนั้นเกิดจากกรรมการที่มีอำนาจบริหารหรือมีอำนาจจัดการแทนบริษัทเท่านั้น เป็นการที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบในความผิดที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำซึ่งตามโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญา บุคคลจะมีความผิดอาญาได้จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น อีกทั้งการสันนิษฐานให้กรรมการต้องรับผิดชอบทางอาญานี้เป็นการทำให้กรรมการต้องรับผิดชอบทางอาญา เพราะหน้าที่ในทางแพ่ง (Fiduciary Duty) ของตนนอกจากนี้แล้ว บทสันนิษฐานดังกล่าวน่าจะขัดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ให้สันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาแนวคิดและหลักการของกรรมการบริษัท
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อสันนิษฐาน และความเป็นธรรมในการกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดของกรรมการบริษัทในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความรับผิดทางอาญาของกรรมการบริหาร กรรมการที่ไม่ได้บริหาร และกรรมการเงา
4. เพื่อการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1. กรรมการที่ไม่ได้บริหาร (Non-Executive Directors) ไม่ควรต้องรับผิดชอบทางอาญา เพราะข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เนื่องจากกรรมการเหล่านี้ไม่มีอำนาจในการบริหารกิจการ โดยหากกรรมการที่ไม่ได้บริหารทำการทุจริตก็สามารถที่จะเอาผิดกับกรรมการเหล่านี้ได้ตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนได้อยู่แล้ว
2. ข้อสันนิษฐานขัดกับหลักกฎหมายอาญาและข้อเท็จจริงในการปฏิบัติทางธุรกิจ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดทางอาญาของกรรมการบริษัทของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในระบบคอมมอนลอว์คือประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำการศึกษาโดยวิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร หรือ Documentary Research จากตำรากฎหมาย บทความ วารสาร กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อโต้แย้งกฎหมายเพื่อจะทำการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและหาเหตุผลมาสนับสนุนข้อเสนอแนะต่อสภาพปัญหา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจแนวคิดและหลักการ ตลอดจนรูปแบบ ประเภท และ หน้าที่ของ กรรมการของนิติบุคคล
2. ทำให้เข้าใจในเรื่องความรับผิดชอบของกรรมการนิติบุคคล โดยเฉพาะความรับผิดชอบทางอาญา
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหอันเกี่ยวข้องกับข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการบริษัท